

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

14. bipartita. 1. pars agit de zelo Christi, & instructione quam dicit Discipulis per verba ista: Ego habeo cibum &c. 2. explicat illa sequentia Christi verba: Meus cibus est, ut faciam, voluntatem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

lium ore pendeamus: quia in omnem Fidelem Spiritum Dei spirat, & necesse est à minimo Dei seruo guttam distillare sapientia. Hæc Sancti Paulinus. Quibus verbis significat Deum frequenter gratiam salutis communicare per eos quos elegit, non disertos, aut à cathedra divina eloquia pronunciantes, sed privatim monita veritatis edicentes cum Spiritu divino, simplicitate licet Christiana; quia & dicentis & audientis humilitatem Deus ordinat ad profectum spiritualem.

Admiremur simul Samaritanorum ad credendum promptitudinem, convicentem Iudæorum malitiam, qui cum scire deberent Christum ex Legge & Prophetis, imò & ex Ioannis demonstratione, denique & ex miraculis: tantum ab est, ut eum voluerint agnoscere, & ad eum accurrere; quin potius extra Civitatem suam eum duxerint, & crucifixerint, quem hi honorifice in suam receperant Civitatem.

Confundamur quoque & nos, quia cum mulier peccatrix universam converterit primo salutis nuncio Civitatem, & ad Dei Christique notitiam adduxerit; tot jam tamen Præcones Verbi Dei, continuo eloquia & monita celestia pronunciantes, vix unum alliciunt ad perfectam morum conversionem. O pudor, & confusio in caput multorum recorrenda! Sanè hic dicere licet quod olim in simili Dominus: *Viri Niniivite, Viri Samaritanæ, surgent in iudicio, & condemnabunt generationem istam.*

Matth. 12.

LECTIO XIV. BIPARTITA.

Interea rogabant eum discipuli. Rabbi manduca. Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis, &c.

PARS I.
De zelo Christi & instructione in his verbis: Ego cibum habeo &c. psal. 65.

Utm jam abiisset Samaritana, & suos convocaret populares, quasi dicens cum Psalmista: *Venite, & audite, & narrabo quanta fecit anima mee.* Discipuli ignorantes quid cum illa gestum fuerat, & quid postea futurum erat, (mox ad ipsum multis venturis, per sermonem Samaritanæ initiatis ad fidem) urgebant Dominum humili supplicatione, & sincero amore, ut manducaret, quia sciebant eum defatigarum exitinere, & horam manducandi advenisse, jam meridie præterlapsa. His rogantibus respondet: *Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis.* Non negat se esurire, & cibum appetere corporalem, sed subindicat quid magis esuriat, cibum scilicet spiritualem, cibum eius tunc incognitum. Quasi dicat: Non urgeatis me ad cibum capiendum si sciretis, sicut ego scio, quid mihi futurum, & qualem mihi præparaverim cibum. Itaque vos sine me manducate, ego alium habeo, vel expecto cibum. Hoc Domini responsum dignum sane est consideratione seria.

prima.

Primo hic cernitur manifeste quantus fuerit

in Christo ardor & zelus ad promovendum animarum salutem & conversionem, impertiendo eis doctrinam, dum propter oblatam vel speratam docendi occasionem, noluit corpori indulgere cibum aut quietem, multum licet esuriens, multumque fatigatus. Si laudatur Tobia zelus, eo quod illico ubi ei nunciatum fuit unum ex filiis Israel jugulatum jacere in platea, exsiliere de cubiculo suo, relinquens prandium, sejunctusque pervenerit ad corpus; quod tollens portavit ad domum suam occulte, ut dum Sol occubuisse, caute sepeliret: quanto magis laudandus zelus Domini, qui omnem cibum respuit, expectans non corpus aliquod sepulture mandandum, sed animas à funere & sepulchro vitæ æternæ restituendas! Animas enim convertere, & de filiis diaboli filios Dei efficere, magis est quam mortuos suscitare: quia magis est reddere animæ bona perenniter mansura, quam restituere carni bona iterum peritura.

doctrina Christi et boni.

Tob. 1.

Secundo, hoc etiam suo exemplo Christus non solum discipulos, sed etiam omnes Prælatos & Pastores ad hunc zelum animarum joviat, ut huic se impendant, etiam relicta corporis cura, quando sic opus fuerit, ut docet Cyrillus l. 2. c. 10. 1. Videndum enim illis, ne in istam querimoniam incidant: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.* Quod est præcipuum opus Dei, quod operari debent magna diligentia: Conversio est animarum. Vnde Richardus de S. Victore, de Præparat. ad contemp. l. 1. c. 44. Ignoro, inquit, an possit Deus hac gratia majorem aliquam in hac vita homini concedere, quam ut eum ministerio perveris homines mutantur in melius, & de filiis diaboli filii Dei efficiantur. Non poterat celestis Sponsus Sponsæ suæ meliorem dotem dare: quæ nisi per adoptionis gratiam posse Deo multos filios gignere, & de filiiis iræ regni celestis hæredes adscribere. Quapropter merito dixerit Sponsa hac idem quod Lia, dum nasceretur filius ejus Zabulon: *Dotavit me Dominus dote bona.* Hæc ille.

Secundo.

ier. 31.

Gen. 30.

Certe Viri Sancti, neglecta corporis cura, totos se expendebant in procreanda animarum salute, ut patet ex sacris Historiis. Christum quæ hæc in re mirifice imitabatur, sic suum velut cibum & delicias constituentes, De S. Francisco scribit S. Bonaventura c. 8. vitæ ejus: *Cum S. Franciscus animarum salutem viserosa pietate appetere, quasi cibum, suavissimè se dicebat repleri odoribus, & quasi argento pretioso liniri. Cum S. Patrum per orbem odoriferæ fama multos audires ad vitam veritatis induci, exultabat in spiritu, benedictionibus omni acceptione dignissimè Fratres illos accumulans, qui verbo & exemplo ad Christi amorem inducerent peccatores.*

Tertio, hic considerandum est, quod quemadmodum Dominus prius mulierem ex ratione aquæ pellexerat ad cognitionem Evangelicæ fidei & gratiæ, demonstrans ei aquam excellentiorem, ad quam animum & desiderium suum deberet sublevare: Ita hic discipulos adhuc rudes,

Tertio.

des,

des à corporalium rerum cura ad spiritualium studium vult erigere, captans occasionem ex mentione cibi alloquendi eos de cibo spiritus & animi, ut eos provocaret ad zelum concipiendum pro conversione aliorum. Et sicut tunc, quando allocutus est Samaritanam iuxta fontem, verè stiebat aquam putei; ex defatigatione tamen magis stiebat ipsius salutem, ut antea dictum est, & propterea de siti & aqua spirituali continuavit sermonem, quasi oblitus sitis corporalis: Ita nunc licet esuriret secundum carnis naturam, tamen magis eum urgebat fames salutis peccatorum, quos expectabat: ideoque hac de re mentionem facit discipulis: *Ego alium habeo cibum, quem vos nescitis.* Cumque adhuc ipsi non intelligerent nisi de cibo sensibili, & præ reverentia Magistri non auderent interrogare, multabant inter se: *Namquid aliquis ei attulit manducare?* Forfan existimabant hanc mulierem ei detulisse cibum apud fontem, potumque de fonte illo cum cibo Christum sumpsisse ejus ministerio. Nempe non infrequenter Christus cibos ab aliis oblatos accipere solebat. Non quod ipse talium indigeret (quia poterat sibi providere per Angelos, aut per volucres, non minus quam Eliæ Propheta in deserto, aut Danieli in lacu) sed ut offerentibus merces multiplicaretur. Licet enim bonorum nostrorum non egeat, vult tamen ea copiose remunerare. Sic quando Elias venit ad viduam Sareptanam, non tam venit ut aleretur, qui poterat cælum aperire, & panem inde habere; sed potius venit, ut probaret cor ejus ac bonam voluntatem; paululumque olei & pusillum farinæ sibi oblatum multiplicaret copiosissima & indeficiente benedictione. Cum enim illa confessa esset reliquias suæ inopiæ, scilicet se non habere sufficientem farinam ad semel prandendum cum filio suo; nihilominus dicit ei Elias: *Festina, fac mihi primum panem submericium postea tibi & filio.* Tentatio est verbum istud Prophetae; inquit Sanctus Chryostomus probatio cordis, examinatio voluntatis. *Cor beatae feminae quasi posium erat in vratina, dubium quoniam urgeret, ad filii benevolentiam, an ad Prophetae hospitalitatem.* Sciebat, qui suscipit Prophetam in nomine Prophetae, mercedem Prophetam recipiet. *Sed cur dicit ei, Festina? ad eone esuribat? Non omnino. Sed tacite significat beneficentiam alacriter & spontaneè impendendam. Fecit ergo festinanter. Cumque panem recepisset Elias, gustavit, & domum implevit bonis indeficenter.* Hac S. Chryost. hom. de Decollat. Bapt. Sic dicimus, quod saepe Dominus de manu aliorum cibum & alia necessaria ad victum accipiebat, rependens copiosiorum benedictionem, cum corporalem, tum spirituales, & hoc hic suspicabantur factum discipuli, dum eis dixit: *Habeo cibum manducare, quem vos nescitis.* Non ergo cogitabant nisi de cibo, quem & ipsi esuriebant; nec satis adverte-

bant verba Domini, dum putant eum manducasse. Nam verba potius futurum indicabant. Cum enim dicit: *Cibum habeo manducare*, non præteritum sed quod mox futurum est, aut jamjam præsens indicatur.

Quarto: Tandem rudem discipulorum intellectum corrigit & instruit Christus disertis verbis, sicut & instruxerat aperte Samaritanam antea hallucinantem, nec aquam de qua ei mentio fiebat, satis intelligentem, nec dignitatem personæ eam sibi offerentis. Sicut ergo Samaritanæ ad discutendas tenebras omnes dixit aperuisse: *Ego sum Messias, qui loquor vobis.* Sic & discipulis hallucinantibus circa cibum, de quo eis locutus fuerat, clare dicit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & perficiam opus ejus.*

Vo hic pro cibo suo apponit Dominus. Primum est, facere voluntatem ejus qui misit eum: alterum, perficere opus ejus. Queritur igitur in primis, quid sit facere voluntatem ejus Meusecibus qui misit eum? Certe valde frequenter asserit Dominus se ad hoc venisse, ut Patris voluntatem faciat. Sic in ejus persona dicitur: *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam Domine.* Et ipse dicit de Patre: *Quæ placita sunt ei, facio semper.* Potest autem Christus considerari ut Deus, & ut homo, & utroque modo Patris voluntatem facit. Nam si consideretur ut Deus; cum sit eadem in ipso essentia, potentia, sapientia, voluntasque & intellectus cum Patre, quæcunque Pater intelligit, vult, facit, eadem & Filius indivisibiliter & separabiliter intelligit, vult, facit; est enim unus & indivisus actus utriusque, cum sit indivisa essentia, potentia, voluntas. Quapropter hac de re expresse dicitur: *quæcunque ille facit, hæc similiter & filius facit.* Et rursus: *Pater meus usque modo operatur, & ego operor.* Hac ergo consideratione dicit: *Quæ placita sunt ei, facio semper.* Potest autem considerari ut homo, habens voluntatem creatam, sicut & animam; & sic non facit, quæcunque Pater facit; nec voluit quæcunque Pater voluit: erant enim multa facta & volita, antequam ipse esset homo, & antequam esset ejus voluntas humana, sicut creatio mundi & similia; quamvis in omnibus divinæ se voluntati conformarint.

Respondeo ergo, quod hic dicitur: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me*, secundum humanitatem intelligendum esse. Nam ut homo missus est à Patre; ut homines ad Dei cognitionem pertraheret doctrina & prædicatione, virtutum exemplis, & potentia suæ miraculis. Missus quoque est, ut cum Deo reconciliationem procuraret; & à peccato liberatam, ac si Patris gloriam promoveret, & hominum salutem. Hoc nempe adimplevit, & fecit quæcunque

h h h 3

Pater

3. Reg. 17.
Dan. 14.PARS II.
De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.De verbis
Christi.

Pater voluit eum facere, & ad quæ faciendâ missus est. Hoc est ergo, quod dicit: *Mens cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me.* Cum enim unum ex his ob quæ Pater misit eum, essent adventus sui, & veritatis evangelizatio: dum hoc desiderat magno opere peragere adventantibus Samaritanis, voluntatem ejus facit, qui misit eum.

Quod sit opus Christi. respon. Ioan. 17.

Sed ulterius queritur, quid sit perficere omnes ejus? Respondeo, per hoc opus intelligendum esse opus nostræ salutis & redemptionis humanæ, de quo ipse in fine vitæ suæ Patri dicit: *Opus consummavi, quod dedisti mihi.* Hoc opus ei specialiter à Patre injunctum fuerat, & opus Dei erat specialiter per eum perficiendum. Nulla enim creatura (nec Angeli, nec homines) salutem conferre nobis poterat, nec satisfactionem aut redemptionem, perfectam operari. Deus hanc salutem operatus est, sed per Filium, quem ad hunc effectum misit in tempore, sicut prædestinaverat ab æterno. De hac re sic discretis verbis loquitur S. Paulus: *Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gratiæ suæ, in qua glorificavit nos in dilecto Filio suo, in quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius.* Deus ergo est, qui sua voluntate proposuit salvare. Deus est, qui in adoptionem filiorum prædestinavit. Deus est, qui glorificat & gratificat nos. Sed hoc in dilecto Filio suo executus est: in ejus sanguine nos liberavit, nos redemit, ipse viam ad se perveniendi omnibus aperuit. Hoc est ergo opus Dei singulare, salus nostra, sed Christo injunctum opus, & consummatum ab eo solo Torcular calcavit ipse salus. Apostoli potuerunt hanc redemptionem predicare, & illam per verbum Dei & Sacramenta applicare, sed redemptionis opus sicut Christus, non potuerunt perficere & consummare; quamvis perfecerint voluntatem ejus qui misit eos, in his ad quæ missi sunt. Equidem non erant missi ut salutis humanæ primarii operatores, sed ut secundarii cooperatores. Opus istud illius erat, qui & ab hoc opere Salvatoris nomen obtinet. Sicut enim opus artificis est vas aureum, opus pictoris imago pulchra, opus scriptoris scriptura elegans; ita opus Dei est salus hominum, & opus Christi, à quo opere habet nomen IESVS, sicut à pingendo homo sortitur nomen Pictoris. Ex his ergo collige, quæ ratione proprium sit Filio secundum humanitatem perficere Opus ejus qui misit illam. Quia unus est Mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui semetipsum dedit redemptionem per multos. Qui & alibi arguit Corinthios, quod dicerent: *Ego sum Paulus, ego Petrus, ego Apollo, ego Christus.* Sic enim eos alloquitur: *Divisus est Christus? Nunquid Paulus crucifixus est pro nobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? Et rursum? Quid est igitur Apollo? quid vero Paulus? Ministri ejus cui creditis.*

Ep. 2.

Opus Dei, salus hominis, Isai. 63.

Proprium Filia Dei redimere hominem. 1. Tim. 2.

1. Cor. 1.

1. Cor. 3.

Potest quoque hic (interpretare Origenem, Opus Dei 15. in Ioan.) per Opus Dei, quod dicit Christus homo est, se desiderare perficere, intelligi Homo ipse. Et quem Christus enim Opus Dei est, quod Deus fecerat primitus suar delictis in Paradiso: sed contritum est per peccatum à vras peris. Diabolo opus istud. Debebat autem refecti, & perfici à Christo. Ad hoc nempe missus erat Filius Dei, ut hoc opus suum restauraret, & ad perfectionem sublimaret, ne glorietur Diabolus hominem sua fraude deceptum diuinitis carnis muneribus immortalitatisque dote nudatum, morti subisset sententiam; & se in malis quoddam de prævaricatoris consortio in venisse solatium, ut loquitur S. Leo Sermon. 2. de Nativitate. Ideo etiam docent SS. Patres, quia homo per verbum erat factus (est enim Verbum Exemplar & Sapientia, per quam facta omnia sunt) decessit, ut per eandem Sapientiam incarnatam instauraretur, & ad excellentiorem dignitatem promoveretur. Nam factus est & artifex, per primum conceptum suum & per verum exemplar in mente, restaurare & perficere incarnati opus suum. Imo notat Sanctus Ambrosius, quia restituit homo ad imaginem Dei conditus erat, & hanc debuit imaginem per peccatum deformare, decessit ut Verbum, quod est imago Patris, Caro fieret: ut imago imagini succurreret, primitivumque decorem, velut sigillo iterum impresso, renovaret, & perficeret. Audi verba Sancti Ambrosii in Psalm. 118. *Verbum Dei ad eum qui est ad imaginem, id est ad hominem venit, & querit imago eum qui est ad imaginem sui, ut iterum signetur iterum conformetur.*

Propter hæc igitur omnia Christus dicit cibum esse suum, facere voluntatem ejus qui misit eum, & perficere opus ejus: quæ loquendi ratione eximiam suam dilectionem, quæ ferebatur erga hominis salutem & perfectionem, indicat. Etenim significat hoc sibi esse in desiderio, hoc magno se appetere affectu & gaudio; non se computare inter delicias quibus pascitur. Ambrosii huius sæculi delectantur honoribus, quali cibo & deliciis: sed inanis est cibus & evanidus. Luxuriosi escam suam & delicias repugnant carnales voluptates, sed fetorem conciliant, & famem augent, sicque. Avari opibus terrenis inhiant, ut se pascant; sed sunt instar Tantalii in mediis aquis stitentes. Gulosi amant pinguis volatilia & altilia; sed ubi corpus paverunt, animus manet vacuus & insipidus. Vindicativi pascuntur odio, tanquam cibo delectabili; sed eis maxime nocivus est ille cibus. Diabolus hominum peccatis pascitur, quasi suis deliciis, jam ab initio sæculi; nec satiatur, speratque quod Iordanus infuset in os ejus, hoc est, desideraret Christianos omnes lotos in Iordane, sive in aquis Baptismi, absorbere & vorare. Sed Christus venit, ut perforet maxillam ejus, & extrahat ab eo escam electam. Hæc est enim voluntas Patris ejus, quæ est cibus ejus, O cibum delectabilem, facere Patris volunt.

Nota per carum Diabolus desiderat

Job. 40.

voluntatem; prae quo relinquit & obliviscitur cibum omnem corporalem.

Docet nos Christus voluntatem Patris facere. Ioan. 6.

Docet ergo hic simul Filius Dei naturalis filios adoptionis, eundem cibum appetere, quem ipse; hoc est; voluntatem Patris facere & hoc pro cibo eligere, sicut ipse. Atque hic non erit inanis & & evanidus cibus, sed perennans, de quo dicebat Dominus: *Operamini, non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam.* Certe cum ipse sit exemplar & imago, ad quam formari debent electi, & ipse dicat se venisse non faciat voluntatem suam, sed Patris, dicatque hunc esse cibum quo lubenter vescitur; deest & in hoc nos ei conformes fieri, & ubique magno cum affectu & desiderio Patris voluntatem adimpleamus, in mandatis eius exequendis, & in omni opere bono, ita ut & ibi oblectemur, tanquam pascetes nos solido & electo cibo. Quapropter per Isaiam dicit se Ecclesiam suam novam nomine novo vocaturam. Explicans quoque quod sic hoc nomen, dicit esse istud: *VOLUNTAS MEA IN EA.* Hoc scilicet nomen vult vocandam, quia si inter illos qui infideles sunt, unusquisque propriae obsequitur voluntati, & carnis sequitur voluptatem: hi qui inter filios Dei censentur, propria abnegata voluntate, Patris voluntatem debent adimplere, & hoc eis cordi unice debet esse, facere voluntatem eius qui misit eos; ita ut quilibet anima fidelis hoc nomen honorificum promeretur: *VOLUNTAS MEA IN EA.* Hic est ergo cibus, quo reficietur & pascetur, simul pascens Dominum. Hic est cibus, quo confortabitur, conservabitur, & simul crescat in Domino. Hic est cibus, qui non reperitur apud inferos, ut dicit Sapiens: *Operare iustitiam ante obitum tuum, quia non est apud inferos reperire cibum.* Hic est cibus, qui perficietur in regno Dei, quando istud adimplebitur: *Beatus qui manducabit panem in regno Dei.* Et illud: *Ego dispono vobis, sicut disposui mihi pater, ut edam & bibam super mensam meam in regno meo.*

Isa. 62.

Ecc. 14.

Sap. 14.

Zuc. 22.

LECTIO XV. BIPARTITA.

Levate oculos, & videte regiones, quia albae sunt iam ad messem.

PARS I. **H**aec est tertia Domini propositio, à rebus corporalibus ad spiritualium rerum studium; & considerationem attendam animos elevans. Qui enim primo occasione aquae materialis Samaritanæ mentem ad considerationem & gustum aquae sublimioris exegerat: quique secundo occasione cibi Apostolorum animos repentes ad excellentiorem cibum desiderandum exegerat: Nunc eisdem oblata occasione sermonis de Messis, excitat ad considerandam spiritu-

alem messem, quae in propinquo erat, & ad impendendum laborem pro illa. Videntur discipuli cernentes virentia & pullulentia femina, dixisse: *Post quatuor menses messis erit;* ideoque Dominus hoc ipsorum argumentum assumpsit, ad eorum instructionem de messe animarum. Quapropter recte monet Rupertus, scribens in hoc cap. 4. Ioan. In hoc operæ pretium est attendere miram dignationem divinæ sapientiae, quae sic parvulis condescendit, ut non omitat qualemcumque rem occasio sibi obiecerit, quin per eius similitudinem exhibeat ejus prae oculis invisibilia mysteria Regni Dei. *Quid enim omiserit, qui non regum nuptias, non piscatorum sagenas, non margaritas negotiatorum, nec veteres vires vinariorum, non sicut aut vineas, neque granum sinapis inter minuta praeterit olivam. Ita de singulis similitudines caelestium explicat; ut tanquam in notis & vulgaribus speculis solis imaginem videant, qui ejus splendorem egris oculis ferre non sustinent.* Hæc Rupertus.

Cæterum pro explicatione advertendum est, vox Messis non semper eodem modo accipi in Scripturis sacris. Nam primo significat consummationem sæculi. Hujus messis messores sunt Christus & Angeli, qui collectum ex universo hujus mundi agro Dominicum triticum colligent in horreum regni caelorum. De hac quoque messe dicitur: *Et vidi, & ecce nubem candidam, & super nubem sedentem similem filio hominis, habentem in capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam.* Et alius Angelus exivit de templo, clamans voce magna ad sedentem super nubem: *Mitte falcem tuam, & mete, quia venit hora ut metatur.* Et misit, qui sedebat super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Hic est Christus, Rex & Iudex, qui sedebit in iudicio in nube candida, quæ significabit omnia in isto iudicio clara & manifestata fore cum candore & sinceritate, sine furore colore. Habet ipse falcem acutam, demesturus universum Orbem, eique finem imposturus. Describitur vero Angelus exiens de Templo caelesti, sive de loco Beatorum, deferens ad ipsum omnium Coelorum desiderium de consummatione sæculi; de punitione impiorum, & de gloria iustorum. Ideoque ei dicit: *Mitte falcem, quoniam aruit messis terræ.* Hoc est, matura est messis, sive completus est electorum numerus; cursusque mundi, & sæculorum revolutio. *Potestas divini iudicii,* inquit Sanctus Gregorius lib. 3. Moral. cap. 10. *Falcis appellatione signatur, quia intra se omnia incidendo complectitur. In falce enim quicquid inciditur, quaque versus seclat, inru cadit. Et quia potestas superni iudicii nullatenus evitatur, intra ipsam quippe sumus, quolibet fugere conemur; velles, cum venturus Iudex ostenditur, falcem tenere perhibetur; quia cum potenter ad omnia obviat, incidenda circumdat.* Hæc ille.

Descri-